

Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888-1948/1990. 5. (65.) évf.

5-6. szám, 1994 május-június. Ára 150 lej.

ÚGY SZÉP A TŰZ, HA LÁNGOL

Akiket elhívott az Isten, azoknak menni kell; menni - lelkesen, szívükkel nem spórolva -, és tenni, cselekedni. Kiállni az emberek elé, szólni az igazságot és biznyságot tenni. Ahogy az első pünkösdi hósei, az apostolok vallottak erről: "... mert nem tehetjük, hogy ne mondjuk el azt, amit láttunk és hallottunk."

Ők azok, akik a jézusi élet és evangélium szépségétől fellelkesülten "nem spórolnak többé a szívükkel"; ők azok, akik elsőként értették meg, hogy "Jézus nem tanulókat akart, hanem követőket" (Kierkegaard). És valósággal megrészegettek ettől a felismeréstől! Már nem féltek, nem óvatoskodtak, nem lapultak többet, hanem lelkesen, égő fáklyaként lángragyúlván álltak az egybegyűlteket elé, hogy biznyságot tegyenek Jézusról. És megkapták a Lélek ajándékát! Elmondhatták: *"Mi pedig nem a világ lelkét kaptuk, hanem az Istenből való Lelket, hogy megismerjük mindazt, amit Isten ajándékozott nekünk. Ezeket hirdetjük is, de nem emberi bölcsességből tanult szavakkal, hanem a Lélektől jött tanítással, a lelki dolgokat a lelki embereknek magyarázva."* (1Kor 2,12-13)

Ezrek lelkét gyújtották lángra és igazi közösséget teremtő, diadalmas pünkösdi teremtettek a világnak! Róluk emlékezve vallom a költővel: *"Úgy szép a tűz, ha lángol / s nem óvatoskodik, / de leég a porig! / Léte nem senyvedés, / füstje, korma kevés, / vívja a végtelent, / ... / s tékozlón osztja szét / a fényt, a fényt, a fényt! / Lobogó, bátor élet, / ez szép és ez igaz!"*

Aligha lehet tagadni, hogy ilyen lelkes emberekre nagy szükség van ma is. Ki ne tapasztalná - közvetlen környezetében is -, hogy egyre szaporodik az egykedvű, közömbös-közönyös és fásult lelkek száma? Azoké a nemtörődöm embereké, akiknek "Minden-Mindeg", akiknek "Ahogy esik, úgy puffan", akiket - sajnos - semmi szép és igaz nem hevít és nem gyújt szent lelkesedésre... Pünkösdi örök üzenete - többek között - ezt kéri számon tőlünk is: Tudunk-e lelkesen, a jézusi eszmékért lángragyúlván, szép és igaz életet élni? Tudunk-e pünkösdi lelkű embereként, szívünkkel nem spórolva, lobogó, bátor életet élni, tékozlón osztva szét a fényt?!

Pünkösdi a Lélek kitöltésének, az első tanítványok bátor biznyságtételének és a keresztény egyház megalapításának az ünnepe. De nem "emlékünnap" csupán! Mához szóló üzenete - épp ezeket a kérdéseket feszegeti...

Áldott pünkösdi ünnepeket teremtő, szent lelkesedésre biztassuk-búzdítsuk hát magunkat - a költővel, Bódás Jánossal:

*Ne füstölögjek én sem,
mint nyirkos rózse, gaz.
Árnyékba, sutba mélyen
ne bújjak mint a gyáva:
álljak magasztos eszmék
zúgó léghuzatába!
Szelek, lázítatok,
viharok, szíttatok,
nagy elvek, igazságok,
ti lobogtassatok!
Égjek bár gyorsan el,
lángoló csóvaként,
de míg égek, hadd ontsam
a fényt, a fényt, a fényt!*

KOVÁCS ISTVÁN
teol. tanár

Tallózás az Egyetemes Unitárius Lelkészkör történetéből

Megbízásom egy lelkesi érdekvédelmi szervezet működési szabályzatának alapelveire vonatkozik. En ezért a múlt hagyományait akarom elsősorban számba venni. A múlt az az alap, amelyre építeni lehet a jövőt.

A múltat idéző dokumentumok között tallóztam, főként a Székelykeresztúron Unitárius Egyház című, havonként megjelenő, a székelykeresztúri lelkeszkör által kiadott lap hasábjain. A lap 1905-ben jelenik meg először, első szerkesztője Lőrinczi István, székelykeresztúri lelkesz.

Már a lap címdala jelzi, hogy az a bizonyos érdekvédelmi szövetség akkor a Lelkészkör nevet viselte.

A lelkeszkör születéséről az 1935 márciusi számban Benczédi Pál a következőket írja: Az 1880-as években a Nyikó- és Gyagyvidéki papság "papi önképzőkört" alakít, alapszabály nélkül. Ebből az "önképzőkörből" nőtt ki a Lelkészkör, melynek célja a kartársi érzület ápolása, elméleti foglalkozás, továbbképzés, istentiszteletek tartása minden egyházközségben, ahol rendre tartották összejöveteleiket. Kapcsolatban álltak Gordon Sándor által egy fonszági hasonló célú önképzőkörrel. Az alapítók közül Benczédi Pál megemlíti, az 1935-ben még élő egykori siménfalvi lelkesz, Németh István nevét.

Maga a Lelkészkör 1896-ban alakult meg, válik egyetemessé és első elnöke Ferencz József püspök volt. 1897. október 10-én az Egyházi Képviselő Tanács egy 10 paragrafusból álló alapszabályzatot hagyott jóvá a szervezet működéséhez.

Amint a Székelyudvarhelyi Lelkészkör 1949. november 15-től 1957. július 4-ig vezetett jegyzőkönyvéből kiderül, a lelkeszkör az udvarhelyi körben működött 1957-1958-ig, a lelkeszek tömeges letartóztatásának idejéig. A diktatúra véget vetett minden egyházi-társadalmi mozgalomnak és minden utat megtalált arra, hogy behatoljon a legbensőbb egyházi, vallásos területekre. A rémuralom elnémított minden olyan megnyilvánulást, ami az egyház egészséges életének a lehetőségét biztosította volna. Tudjuk, voltak lelkesi - közérdekűnek vagy teológiaiinak nevezett - értekezletek, ahol mindig ott ült az államhatalom képviselője, s ha valakinek egyéni véleménye volt, rögtön gondoskodott arról, hogy azt az embert elnémítsa. Ha hozzászoltunk, csak azt mondhattuk, ami elő volt írva a marxista, materialista ideológiában. Mi vergődünk, töprengünk, hogy mit tudjunk szólni, ami hasonlított az igazsághoz is és természetesen az elvtársak szájízéne is megfelel. A félelem miatt szorosabb volt a fegyelem, jobb volt az összetartás a lelkeszek között, élénkebb volt az érdeklődés egyházunk iránt. A szabadság nyakunkba zuhanásával fellazult a fegyelem, egyénieskedők, közömbösek, ingerlékenyebbek, kapzsiabbak, zárkózottabbak lettünk.

En nem kívánom vissza a negyedévi pénztári jelentéseket, az ún. negyedévi "közérdekű békejelentéseket", de hiányát érzem annak a fegyelemnek, ami a diktatúra befolyására megvolt az utóbbi 45 évben. Viszont azt is szeretném kihangsúlyozni, hogy az egyházi vezetés, az állam mintájára - bármilyen jólékű és igazságos elöljáróink voltak is - monolitikus jellegű lett. A lelkeszek közé - ahogy jellemeztem - a demokrácia, a szabadság sok lazaságot hozott. Gondoljunk csak önmagunkra, szálljunk magunkba. Ehhez hívjuk segítségül Szász Andrást, az egykori bözdői lelkeszt. Az Unitárius Egyház című lapban 1918-ban mint székelykeresztúri lelkeszköri elnök közli a következő gyűlés tárgysorozatát, s a következő kérdéseket teszi fel:

1. Mi az oka, hogy a lelkeszeknek, úgy is mint testületnek nicsen meg az a súlya az egyházban, mellyel hivatásuknál fogva bírniuk kellene? A lelkeszekben van-e a hiba vagy másban? Kiben vagy miben és mennyiben? 2. A lelkeszek érdeke képviselve és megvéde van-e minden irányban? 3. Irodalmilag működik-e a

lelkeszi kar annyira, hogy szellemi erejével tekintélyét és súlyát emelhetné? Ha igen, mi erre a bizonyíték? 4. Egyesek erkölcsi élete nem rontja-e, s mennyiben a lelkeszi kar tekintélyét az egyházban és a társadalomban? 5. A lelkesz anyagi helyzete. Mi a kívánalom és a teendő e tekintetben? 6. A lelkesz jogi helyzete az egyházban. Állami, egyházi vagy egyházközségi szolgál-e? (Bözdöd 1918. augusztus 8)

Szász András, az 1918-as lelkeszi kar kérdései - azt hiszem - a mi kérdéseink is.

Jóllehet, hogy egyes területeken, mint például az iskolai vallás-erkölcsi nevelés, ünnepélyek, megalakult nőszövetségek és ifjúsági egyletek területén most többet dolgozunk, e mellett részt veszünk az RMDSZ, a mezőgazdaság, a közigazgatás, a kulturális élet irányításában, művelésében, de egyházi s főleg szervezeti téren a belső, a közösségi szellem pezsgése nagyon alábbhagyott. De hát ma ez általános tünet. Ilyenek a hívek is, az RMDSZ tagok is, a tömbben élő magyarság is. Kétkedők, megtépzott lelkek, idegesek, irigyek, gyanakvók, agresszívek, érdektelenek, közömbösek. A pangás jelei halálos tünetként mutatkoznak. A vezetők is minden téren inkább kifelé tekintenek. Nemcsak a híveink mennek nyugat felé, mindenki arra felé igyekszik. Minél messzebbre eljutni kifelé - ez a ki nem mondott jelszó. És ezzel egyidőben minél inkább eltávolodni a belső dolgoktól, a beteglelkű emberektől. Ugyan, ez nem jelszó, de ez a kifelé tekintés következménye.

Egy másik jelszót kell választani: befelé kell nézni, saját portánkon kell valamit, valamivel többet tenni.

Közép-Európa népei tanulgatnak, úgy is mondhatjuk: bukda-csolnak a demokrácia iskolájában. Mi is tanulgatunk lassan valamit. Annyit már mi is látunk, hogy az állami és egyházi életben egyaránt a demokrácia feltétele a pluralizmus. Több párt vagy érdekszövetség verseng a hatalomért, de egyúttal - ha jól működik ez a rendszer - az egyensúly megteremtődik. A kormányzó tényezők erejét ellensúlyozza, kiegyensúlyozza az ún. konstruktív ellenzék.

Unitárius egyházunk történelmi hagyományait tekintve, elmondhatjuk, hogy mi a demokráciát nem most tanuljuk. Elég, ha csak utalok a világi elem szerepére, a presbitériumtól a Főtanácsig, a választási törvényre, a különböző egyháztársadalmi szervezetek meglétére. Ezek mind a demokrácia irányában, szellemében születek meg, s alapjukat az 1568-as tordai országgyűlés vetette meg.

A lelkeszkör életéből azonban - a hallgatóság szíves engedelmével - előhozunk néhány olyan gondolatot, amelyek tallózásom közben megragadták figyelmemet és amelyekről azt gondolom, hogy felhasználhatjuk a mi szabályzatunk alapelveihez is.

Az Unitárius Egyház 1909. augusztus 15. számában olvashatjuk az első meghívót. Az Unitárius Lelkészkör Kolozsvárt 1909. augusztus 28-án de. 10 órakor évi rendes közgyűlést tart, melyre lelkeszi karunkat tisztelettel meghívja az elnökség. A tárgysorozatban többek között olvassuk, s ez minden gyűlésen egy tárgysorozati pont: Az Unitárius Szószék szerkesztőségének jelentése. Ti. az Unitárius Szószék megindulásától (1907-től) az egyetemes lelkeszkör lapja volt: kizárólag egyházi beszédek jelentek meg benne. Az Unitárius Közlöny a Dávid Ferenc Egylet lapja, mely szintén közli a lelkeszköri meghívókat, sőt egy-egy beszámólót is olvashatunk a gyűlésekről, még viták is nyomon követhetők benne egy-egy kérdés kapcsán.

1909-ből egy ilyen cím kelti fel figyelmünket: "Lelkeszi helyzeteink és a nép". 1910-ben, amint a meghívóból látjuk, Perczelné Kozma Flóra előadása kerül felolvasásra, melynek címe: "A szabadelvű teológia előnye korunk szociális áramlataira nézve". Az 1911-es lapszámokból kiemelek még néhány témát: "A vallásreformja", az Unitárius Közlönyben megjelent "Unitárius lelkeszi

pálya" című cikk feletti eszmecsere. 1913-ban az udvarhelyiek szertartásaink reformjáról tárgyalnak. A Felsőfehéri Lelkészkör 1913-ban például a lelkészek nyugdíjkérdését is tárgyalja, az udvarhelyiek naptárt szerkesztenek. 1911-ben a szellemiek mellé előkerül a lelkészek anyagi helyzete.

1913. június 26-án Bölönben tartott évi rendes közgyűlés 6. jegyzőkönyvi pont alatt hozott határozatával kimondja, hogy a lelkész kör tartson minden évben legalább két közgyűlést: egyiket a főtanácsi gyűléseket megelőző napon Kolozsváron, másikat valamelyik, a lelkészek által könnyen megközelíthető központban. A gyűlések időtartama legkevesebb egy délelőttöt foglaljon el. A lelkész kör céljának a továbbképzést jelöli meg, a tudományos és gyakorlati teológiában. Már akkor gond volt a katechetikai kézikönyvek hiánya. A gyakorlati teológia körébe sorolják a szociális tevékenységeket is, a szövetkezeteket és más egyesületeket is. Foglalkozni kívánnak az egyházalkotmánnyal és fontosnak tartják a magyar protestáns egyházakkal való kapcsolat ápolását is.

1913. november 15.-i számban Hargitai aláírással találunk beszámolót az az évi október 25-i kolozsvári gyűlésről, melynek jelentőségét az akkori püspök szavai fémjelzik: "a lelkész kör megtalálta magát". "Tizenhárom esztendei vajúdás után végre lehetővé vált, hogy az akadémiai jellegű előadások mellett a lelkészek anyagi helyzetének javítása is lehet a gyűlés tárgya."

1916-ban Lőrinczi István a fogyasztási és értékesítési szövetkezetek alapítására tett javaslatot a tordátfalvi gyűlésen. Ugyanitt van szó a lelkeszi érdekvédelemről is, ahol Lőrinczi István panaszkodik lelkész kör elnöki, lapszerkesztői, esperesi, tanári elfoglaltságára és azért, hogy feltelessen arra kéri, mondjon le az esperességről (heti 37 órát felelt).

1917-ben Ebert András "Teendőink a háború után" címen tart előadást.

A Székelyudvarhelyi Lelkészkör 1910-től kiadja az Unitárius Keresztény Népnapár-t, melyet 1927-től a Dávid Ferenc Egylet szerkeszt tovább, aztán az egyetemes egyház naptára lesz.

Az 1925. április 18-i Székelykeresztúri Lelkészkör felveti a kérdést - úgy látszik időszerű volt - belsőemberi vagy lelkész kör legyen. Ez utóbbi mellett döntenek, ugyanitt szóba kerül a papi árvák gondja is.

Több helyen "Mély felháborodással" tárgyalja a gyűlés az újabb botrányba fúló papválasztásokat, melyek teljesen aláássák a papi tekintélyt. (Lásd 1930. szept. 15. Unitárius Egyház lapot.) Az ilyen papról megvonják a szolidaritást és megvetéssel sújtják. Lám a lelkész kör fegyelmezi önmagát.

Javaslatokat találunk az "Unitárius Lelkészek segélyező és hitelintézete alapítására" vonatkozóan. 1931-ben új szervezeti szabályzatra tesznek javaslatot, de a kérdés ezután is napirenden marad.

Az 1932-es évi beszámolóban olvassuk: "Komoly hozzászólások keretében majdnem felnyögött a nyomor, melyben élünk, s kínos volt a tépelődés, mellyel sorsunk javításában gondolkodtunk" - szükség lenne a rászoruló lelkészek anyagi segélyezésére. Ugyanez a helyzet e téren 1933-ban is.

1935-ben Benczédi Pál beszámolójában olvassuk, 1932-ben újabb szabályzat készült a lelkész kör működésére vonatkozóan. E szabályzat 5. pontjában ez áll "A papi tisztesség megóvása végett, hogy az esetleges hibáknak korán elejét vegye s hogy a méltatlanul megtámadott kartársak segítségére siessen, a maga keblében külön szabályzat mellett becsületbírótságot állít fel" (ez a bíróság azonban nem érintené a fegyelmi bíróság hatáskörét).

1935-ben a régi tárgysorozati pontok mellett megjelenik a misszió. Az 1935-ös meghívóban látjuk, hogy a lelkész körben különböző bizottságok is működnek, mint: újjáépítő bizottság, gazdasági célkitűzéseket előkészítő bizottság. Szerepel a tárgysorozatban a parókiális könyvtár, a tagsági díjak kérdése. Kiemel-

kedik egy pénzalap létesítésének fontossága, hogy jutalmazni lehessen a dolgozó lelkészeket.

1935 után fellendül a lelkész kör munka: pályázathirdetés unitárius indulóra, pályázathirdetés ódára a jötevek ünnepére, vallástanítás, nyugdíj ügy rendezése, fizetésrendezés, mindez a lelkész kör munkájának eredménye. 1936-ban elfogadják Máté Zsigmond javaslatát, hogy a mindenkor lelkész kör elnök hivatalból tagja lehessen a Főtanácsnak és az Egyházi Képviselő Tanácsnak. Ugyanitt (Dicsőszentmártonban) tárgyalnak már az Unitárius nyomda létesítéséről és pénzüsségeket ajánlanak fel erre a célra.

1937-ben Péter Sándor lelkész könyvtárát az Egyetemes Lelkészörnek ajándékozza. Ez nagyjából ma is megvan Siménfalván. Ebben az évben tárgyalnak az unitárius ifjúság hiányos magyartudásának gondjáról, a lap pedig sok valláserkölcsi tanítási vázlatot közöl.

1938-ban Kővári Jakab tekintett vissza a 40 éves egyház kör tevékenységre. Hasonlatában azt mondja: az egyház élő szervezetében a hivatalos szervezetek a csontrendszer, a lelkész kör az idegrendszer szerepét tölti be. Az 1938. szept. 29-i gyűlésen többek között Geréb Zsigmond indítványozza, hogy a Kénosi-Tözsér-Uzoni-Fosztó-Kozma féle latinnyelvű egyháztörténelmet fordítsák le magyar nyelvre és tegyék közkincsé.

1939-ben a liturgia és az énekkultúra reformja a fő téma. 1940-ben dr. Elekes Domokos a magtárak ügyének felelevenítését hozza elé a lapban.

Az Egyetemes Unitárius Lelkéször 1942-ben április 29-én Budapesten a Koháry utcai unitárius templomban tartott rendkívüli közgyűlést.

1943-1944-ből alkalmam volt végiglapozni az Udvarhelyvidéki Unitárius Lelkéször egyik jegyzőkönyvét is, amelyik 1949. november 15-én kezdődik és 1957. július 4-én végződik, de az akkori jegyző, id. Báró József jelzi, hogy a folytatás a következő jegyzőkönyvben olvasható.

Az Udvarhelyvidéki Lelkéször tevékenységéről röviden a következőket kívánom elmondani. Általában sorra veszik a falvakat és ott gyűléseznek, de mindenütt istentiszteletet is tartanak. Előadásokat tartanak és vitatnak meg. Minden elnöki megnyitó egy-egy értekezés. Egyházi beszéd illusztrációkat gyűjtöttek, az esperesi, főhatósági útasításokat is tárgyalják. Nevelésügyi kérdésekkel intenzíven foglalkoznak és felvetődik - komolyan - egy fizetett központi nevelésügyi előadó alkalmazásának kérdése is.

1951. május 24-én jubiláris gyűlést tartanak. 54 esztendő egyenlő 150 gyűlés, ezernyi kérdés, mondja az elnöklő Nagy Ferenc.

A 151. gyűlésen id. Báró József megemlékezik arról, hogy az eltelt 54 évből ő 36 éve tagja a lelkészörnek és a gyűléseken mindössze kétszer hiányzott. Elmondja azt is, hogy ez idő alatt mintegy 300 előadás hangzott el, melyről négykötetes jegyzőkönyv beszél. E jegyzőkönyvben megemlékezések olvashatók a régi lelkészekről, a teológiai tudományokról, gyakorlati kérdésekről. Nagy erénye a jegyzőkönyvnek, hogy nagyon sok prédikáció-vázlatot tartalmaz, de van benne a valláserkölcsi nevelésre vonatkozó anyag is. Azok, akik a szószéki munkaközösség tagjai voltak, példát mutattak nekünk is, csak követni kellene őket: Kelemen Imre, Végh Mihály, Nyitrai Mózes, Zoltán Sándor, Kővári Jakab, Báró József, Dimény András, Váry Domokos, Kiss Sándor, Török Mihály, dr. Lőrinczi Géza stb. Egészében véve értékes okmányok ezek a jegyzőkönyvek, eredményesen használhatjuk mind, akik elődeink nyomdokán járva munkálkodni szeretnének az újjáéledő lelkészörökben.

JAKAB DÉNES
lelkész

Gondolatok az első tanulmányi év végén

Az újraindult kolozsvári Unitárius Kollégiumban is elérkezett a tanévzárás ideje. Az első év nem volt könnyű és zökkenőmentes. Komoly és felelősségteljes feladatok elé állította a tanárokat, a diákokat és Egyházunkat. Sokszor jelentkeztek olyan problémák, amelyekre nem számítottunk, de amelyeket haladéktalanul kellett megoldani a legbölcsebb döntések alapján.

Mennyi volt a siker és mennyi volt a kudarc? A számok majd vallanak erről, de a legjobban a jó Isten tudja.

Örömmel mondhatjuk el, hogy lelkesedésben, hozzáállásban nem volt hiány. S ez biztató a jövőre nézve! Egyes diákoknál érezhető, tapasztalható a fejlődés, a gyarapodás úgy a tanulmányaikra, mint az ünnepélyeken való szereplésekre nézve.

Élménykeltő ünnepélyeket rendeztek: március 15-e, az anyák napja és a tanévzárás alkalmával. Két gyülekezetben - Kolozsvár 1. sz. és Bágyon - műsorral szerepeltek. A bágyoni "kiszállítás" során a templomi ünnepély után találkoztak a falu fiataljaival is. Köszönetet mondunk a bágyoni ifjúságnak azért a szíves és meleg fogadtatásért, amelyben részesítette a Kollégium diákjait és az őket elkísérő hét tanárt.

A Kollégium életében kiemelkedő eseménynek számított a csongrádi testvériskola diákjainak és tanárainak látogatása május hónapban. Közös kiránduláson vettek részt Kolozsvár, Torda, Nagyenyed helységekben, valamint környékükön, meglátogatva néhány unitárius egyházközséget is. A júniusi tanévzárás után diákjaink, az igazgató és négy tanár viszonzta a látogatást. A csongrádiak nagyon gazdag programot biztosítottak számukra. Mindkét részről a hála és a köszönet, az egymásratalálás örömteli érzései törtek elő.

A Kollégium kórusa egyre biztatóbban szerepel. Az "info-labor" kedves, marasztaló helyé vált sokak számára. Az új kollégiumi könyvtár alapítására az első adományozás megtörtént. A diákok a különböző versenyeken eredményesen képviselik Kollégiumunkat. A Brassai Sámuel Líceum színjátszó- és táncportájába, a különböző körök tevékenységébe is bekapcsolódtak.

Különbözőbb fegyelmi vétség nem fordult elő. Egy-két esettől eltekintve a diákok magatartása megfelelő, tanáraikkal szemben tiszteletet, szeretetet, ragaszkodást mutattak.

Az első tanulmányi év figyelmet mindannyiunkat, hogy milyen sok lesz a tennivaló a jövőben. De hisszük, hogy nemcsak mi, hanem az "Úr, a mi Istenünk" is építi "a házat". Ó velünk van és átölel gondviselésével. Imádkozunk, hogy a kezdetnek eredményes folytatása legyen.

Dr. REZI ELEK
teol. tanár

A székelykeresztúri Unitárius Gimnázium első éve

Egyház- és iskolatörténeti jelentőséggel bírt az elmúlt tanév: 45 év után újból unitárius gimnázium kezdte meg működését a két évszázad alatt ezernyi nehézséggel küzdő, de történelmi hivatását, a gimnáziumot megteremtő - és sokszor megmentő - székelyföldi társadalom elvárásait mindig becsülettel teljesítő Alma Mater falai között.

A felvételi vizsgát két szakaszban tartottuk meg: júliusban sikeresen felvételizett 20 tanuló, szeptemberben 11. A 31 tanuló 16 helységből jött: Keresztúrról, a Gagy-, Nyikó-, Homoród-mentérről, Háromszékről, Medgyesről, Olthévízről, Székelyudvarhelyről. Az Orbán Balázs Gimnázium igazgatója, az oktató-nevelő munkához szükséges feltételek tökéletes biztosítása mellett, a vidékről jött tanulóknak helyet biztosított bentlakásában és az iskolai étkezdében. Itt nemcsak az anyagi feltételek tökéletesek, hanem a bentlakó tanulókkal való törődés is mintaszerű (felügyelet, nevelés, biztonság, önkormányzat a hagyományok szerint).

Az unitárius osztály népszerűsítését, megszervezését Gálfalvi Sándor ny. tanár, főgondnok, Bárd József székelykeresztúri esperes úr mellett, az Unitárius Egyház Képviselő Tanácsának megbízásából Pálffy Ákos, Czire Irma, Fekete János tanárok végezték.

A tanévnyitást megelőzően, 1993. szeptember 13-án - ahogy az I. évharmadi jelentésben részleteztem - dr. Erdő János főjegyző úr, dr. Bodor András professzor úr és Gálfalvi Sándor főgondnok úr jelenlétében megbeszélésre került sor az osztályban tanító tanárokkal, ahol megválasztottuk az iskolai előjáróságot.

A tanévnyitót 1993. szept. 15-én a székelykeresztúri unitárius templomban tartottuk. Az áhítatot végző Botha Dénes után Fekete János m.b. igazgató üdvözölte a tanárokat, tanulókat, idézte fel a nagymúltú Unitárius Gimnázium hagyományait, ismertette a tanulókkal, tanárokkal szembeni elvárásokat.

Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a tanári testület munkáját egész tanévben a lelkiismeretesség, odaadás, igényesség jellemezte. Az érdeklődő tanulókról részére kántorképzést is szerveztünk.

A tanulók nagy része a kezdeti alkalmazkodási, nagyobb követelmények okozta nehézségek után beilleszkedik az új közösségbe és lelkiismeretesen dolgozik. Abban, hogy a tanulók nagy

része elég gyorsan beilleszkedett az új környezetbe és követelmény-rendszerbe, nagy szerepe van Czire Irma osztályfőnök lelkes, következetes munkájának. Magaviseleti problémáink sem voltak, egy bentlakó tanuló esetét kivéve.

A hiányszások száma nagyon magas (1608 óra), tekintettel arra, hogy 5-6 tanulóknak gyakran betegeskedett, viszont igazolatlan hiányzás csak 4 óra volt. Magaviseletből minden tanuló 10-es osztályzatot kapott.

Tanulmányi helyzet a következő:

A 31 tanuló mindegyikét leosztályoztuk. Átmenő osztályzatot kapott a tanév végén 25 tanuló, lemaradt (javítóvizsgára) 6.

Legjobb tanulóink: 1. Soó Ágnes: 9,47, 2. Fülöp Emőke: 9,34, 3. Csáki Levente: 9,25, 4. Fekete Tünde: 9,18, 5. Pálffy Tamás: 9,11, 6. Fodor Tünde: 9,10, 7. Szombatfalvi Zsuzsánna: 9,10.

A tanulók törekvését, az egészséges munkaszellemet nem csak a tanórákon tapasztaltuk, hanem a tanórákon kívül is. Ezt igazolják azok az ünnepélyek, rendezvények, ahol tanulóink sokszor és nagyszámban részt vettek: Berde Mózes -, Dávid Ferenc-emléknapok, műsoros szülői értekezlet, karácsonyi ünnepség, félévi bentlakási kiértékelő, karnevál. Mindezek mellett kiemeljük 3 tanuló (Demeter Sándor, Csáki Levente, Fülöp Emőke) szereplését az "Emese álma" című művelődéstörténeti vetélkedő kolozsvári elődöntőjén április 23-án, ahol nagynevű és népes tanulólétszámmal rendelkező líceumok csapatait előzték meg. Ezek a tanulók amellelt, hogy alaposan megismerték a magyarok őstörténetét, megismerkedtek a forrásanyagok használatával, a kutatás, a megismerés - sokszor aszkétiikus, de sikerélményt nyújtó küzdelmes munkájával.

Örömdetes az a tény, hogy az Orbán Balázs gimnázium hagyományos "Orbán Balázs művelődési napok" rendezvénysorozatán (május első felében) tanulóink tömegesen vettek részt:

a. - Tudományos dolgozatok előterjesztése: közel 20 tanuló készített és terjesztett elő dolgozatot magyar nyelvből és történelemből, együtt az Orbán Balázs Gimnázium IX.-XII.-es mezőnyével. Történelemből az első és a harmadik helyezést osztályunk tanulóit érték el: I. Fekete Tünde: Olthévíz története; III. Pálffy Tamás: A székelykeresztúri családnevek története című dolgozatával. László Csaba: Városfalva

története és népszokásaiból készített történelmi és népköltészeti dolgozatával dicséretet kapott.

b. - Iskolatörténeti vetélkedő: osztályunk tanulói a döntőben két csapattal vettek részt, ahol a Demeter Sándor, Csáki Levente, Fülöp Emőke összetételű csapat az első, míg második csapatunk második helyezést ért el.

c. - kultúrcsoportok fellépése: - ballada feldolgozás, tréfás népszokások bemutatása, - énekkar, - fuvolka, zongora.

Dicséret illeti a tanulók felkészítéséért Czire Irma és Simó Margit tanárnők lelkiismeretes, igényes, hozzáértő munkáját.

Hosszú küszködés után sikerült - Gálfaivi Sándor főgondnok úr közbenjárásával - a tanév végén megalakítani a Kriza János cserkészcsapatot 3 örs-sel, 24 tanuló részvételével. A cserkészcsapat - vezetője Kovács Ákos tanár úr - fogadalmát az unitárius templomban tette le. Reméljük, sikerül megvalósítani a csapat alapvető célkitűzését: emberibb embert, magyarabb magyart nevelni. A cserkészcsapat támogató bizottsága a következő összetétellel alakult meg: elnök: Báró József unitárius esperes, alelnök: Gergely György az Orbán Balázs gimnázium igazgatója, titkár: Czire Irma tanárnő, tagok: Barabás Vilmos ny. igazgató-tanár, Fekete János m.b. igazgató.

A múlt év nyarán megalakított Székelykeresztúri Gyámszülői Közösség Alapítványa a tanév folyamán jelentős anyagi támogatásban részesítette tanulóinkat. Tanévkezdéskor minden tanuló 1000 lejt kapott tanszer vásárlására és tanszereket Báró József esperes úr közvetítése révén. Az I. évharmadban minden bentlakó tanuló, a II. és III. évharmadban pedig a 7,50-es átlagot elérő bentlakók, eredményeik függvényében részesültek 10-15-20 ezer lejes anyagi támogatásban. Ezeket a juttatásokat csak úgy valósíthattuk meg, hogy az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyásával az unitárius egyház az Alapítvánnyal azonos összegű bentlakási segélyt biztosított tanulóinknak. Ezenkívül évharmadonként 35 000 lejt juttatott a három legjobb tanulmányi eredményt elérő tanulók jutalmazására. A tanév folyamán a tanulók támogatására, jutalmazására fordított összeg közel kétmillió lejt tett ki.

A cserkészcsapat nyári táborozására, amire július 12-től kerül sor, a Gyámszülői Közösség Alapítványa 300 000 lejt biztosít. Ezúton is köszönetet mondunk azoknak az unitárius lelkészeknek, nyugalmazott tanároknak, volt diákoknak, székelykeresztúri tanároknak s másoknak, akik, nehéz anyagi körülményeik ellenére is, havonta önkéntes adományukkal (már több mint egy éve) támogatják az arra szoruló és érdemes tanulóinkat.

Reméljük, hogy mindazok áldozatos munkája, akik szívükön viselték és viselik az újra induló Unitárius Gimnázium sorsát, gyümölcsözni fog. Hisszük, hogy ezen fiatalokból sokan lesznek majd akik népünk, hitünk, anyanyelvünk fennmaradásáért élvonalban fognak küzdeni és iskoláink történetében találnak követendő személyiségeket, méltó eszményképeket.

FEKETE JÁNOS
igazgató

UNITÁRIUS EGYHÁZI MŰSOR A RÁDIÓBAN

Egyházunk - Isten segítségével - az év második felében is folytatni kívánja rádiós műsorainak sugárzását a **kolozsvári Rádió** hullámhosszain, a vasárnap reggeli, illetve csütörtök délutáni magyar nyelvű adások műsoridejében.

Mint lapunk olvasói előtt ismeretes: havonta két alkalommal jelentkezhetünk; a hó egyik **vasárnapján - reggel 8 órától - Istentiszteletet** közvetítünk, egyik **csütörtökön pedig - este 19,35-től - az "Elmélkedések"** című műsorunkat.

Erdély egész területén hallgatható rádiós műsorainkkal kapcsolatosan hallgatóinktól több pozitív - elismerő és köszönő tartalmú - visszajelzés érkezett. Ezért is indokoltnak tartjuk az év hátralevő részében soronkövetkező unitárius istentiszteletek és elmélkedések pontos időpontjának közlését az Unitárius Közlöny Olvasóival.

- 1994. július 10-én, vasárnap: Istentisztelet
- 1994. július 21-én, csütörtök: Elmélkedés
- 1994. augusztus 7-én, vasárnap: Istentisztelet
- 1994. augusztus 18-án, csütörtök: Elmélkedés
- 1994. szeptember 4-én, vasárnap: Istentisztelet
- 1994. szeptember 15-én, csütörtök: Elmélkedés
- 1994. október 2-án, vasárnap: Istentisztelet
- 1994. október 13-án, csütörtök: Elmélkedés
- 1994. október 30-án, vasárnap: Ökumenikus istentisztelet (Reformáció)
- 1994. november 10-én, csütörtök: Elmélkedés
- 1994. november 27-én, vasárnap: Istentisztelet
- 1994. december 8-án, csütörtök: Elmélkedés
- 1994. december 25-én, vasárnap: Karácsonyi ökumenikus istentisztelet.

Hallgassák műsorainkat!
A vizionthallással Isten áldja meg!

KOVÁCS ISTVÁN

IMA

Addig, amíg élünk,
Addig, amíg vagyunk,
Tehozzád Istenünk
Forrón imádkozunk.

Kérünk, fohászkozunk,
Add, hogy megmaradjunk,
Ezután is Hozzád
Magyarul szólhassunk.

Magunkat vigyázva,
Anyanyelvünk védve,
Szívünket, lelkünket
Berakjuk kévébe.

Addig, amíg élünk,
Addig, amíg vagyunk,
Erdély ősi földjén
Magyarok maradjunk.

Úgy őrizzük védve,
Mintha búza volna,
Minden ocsut, férget
Letisztítva róla.

SZABÓ DÉNES
ny. tanár
Homoródszentpál

Díszdoktori kitüntetés Erdélyért - Erdélynek

1994 áldott Pünkösdjé életünket és munkánkat megkoronázó ajándékot hozott: férj és feleséget egyszerre avattak díszdoktorrá. Férjem, dr. George M. Williams professzor és én, Gellérd Imre lánya, külön-külön érdemeinkért, de egyszerre vettük át a Berkeley-i Starr King Unitárius Teológiai Intézet legmagasabb kitüntetését: a *Litterarum Humanorum Doctor* címet. A San Francisco-i Unitárius templomban tartott nagyszabású ünnepély - ahol Édesanyám is részt vett - annál is megrendítőbb esemény volt számunkra, mivel ilyen kettős kitüntetés egy családban önmagában is ritka, akárcsak az aránylag fiatal életkorunk, hisz jól tudjuk, hogy ezt a címet egy életmű elismeréseként szokták adományozni. Ha eddig az úgy iránti elkötelezettségünk a lelkiismeret ösztönzése volt, akkor ezzel a folytatást megpecsételték. De "eszmei mondanivalója" több, mint egyéni elismerés: ez az erdélyi unitárius ügy diadalát jelenti Amerikában, s az igazságért kitartással folytatott harc győzelmét.

George Williams, a tudós és tanár, kitüntetését a világ nagy vallásai közötti hídverést szolgáló történelmi szerepéért kapta, mely a különböző, egymástól távoleső vallások és kultúrák népeinek egymáshoz közeledését, egymás hagyományainak megismerését és tiszteletét segíti.

Gellérd Judit diplomáján ez áll: *"Szellemi-lelki vezér, látnok, zenész, orvos, pszichiáter, fordító és próféta vagy, életedet az inspiráció, a szolgálat és hűség jegyében éled. Unitárius hagyományodhoz és édesapádhoz hűségesen, angolra fordítottad írásaid, munkáid, szellemét elevenen tartottad. A Testvéregház mozgalom megalkotója vagy, aki folytonosan erősítetd Erdélyt és az Egyesült Államok unitáriusai közötti kapcsolatot. Energikus, lelkes, optimista, inspirált és bátor szellemed életedet szolgálattal és szeretettel tölti be."*

Az én szavaim, mellyel a címet átvettem, hazabeszélték, ezért szeretném felidézni:

"Az igazi szolgálat nem kíván elismerést. Hogy az emberek számára megadjatik a szolgálat alkalmát s az arra való képesség, az önmagában is isteni ajándék, s az én vallásom a szolgálat... Olyan házastárral áldott meg az Úrsten, akivel a szolgálatban is társak vagyunk, s mindkettőnk családjában ez élő hagyomány, történesen mindkettőnknek lelkész volt az édesapja.

A szolgálatnak semmi köze a kitüntetéshez. És mégis, szívemet a boldogság, a hála és büszkeség csordultig telíti. Az a legmagasabb kitüntetés, melyről soha álmodni sem mertem volna, most nekem adatik. **De ezt csak édesapám nevében fogadhatom el.** Vele együtt, megosztva fogadom el. Hisz az én egyházam és népem iránti szenvedélyes szeretetemet az ő szelleme táplálja, az ő derékbatörténi álmait szövöm tovább. Politikai börtön és üldözés elrabolta tőle a kiérdemelt teológiai doktorátust. E megtisztelő kitüntetés, melyet Gellérd Imre lánya kapott ma, történelmi igazságszolgáltatás sokak számára, akiknek talán már nincs egyebük a reménynél. A Starr King Teológia nagylelkű gesztusa, melyet Erdély egyháza iránt kifejezésre juttat ezáltal is, sokak lelkére lesz gyógyír és elégtétel azoknak, akik eszméikért szenvedtek.

Erkölcsi felelősségem terhe e pillanatban lenyűgöz, hisz ez az egyetem, ahonnan Balázs Ferenc elindult bejárni a kerek világot, hogy aztán Mészkon kristályosítsa ki forradalmi jelentő eszméit és tapasztalatait. Friss

levegőt hozott magával, melyből vihar támadt. És bár olyan fiatalon hagyta magára egyházát, hatása nem fakult meg ma sem. Édesapámnak ő volt az eszményképe. S ő maradt a ma fiatal lelkészei és teológusai számára is. Mert az ő szerepük e történelmi pillantban is ugyanaz..."

De mi is történt valójában Erdély és Amerika unitáriusai között, mely e kitüntetést eredményezte?

Egy évvel ezelőtt számoltam be az Unitárius Közlönyben a kezdetekről s a folyamatról. Most már a beérő gyümölcstről adhatok örömezenetet. Immár nem csupán az én partizán harcomról van szó, mely itt a papság és az unitárius hívek körében szerencsére egyértelmű megértésre és széleskörű támogatásra talált, ha otthon nem is mindig. Egy amerikai unitárius országos mozgalom született s nőtte ki gyermekcipőjét. Egy tekintélyes unitárius lelkész, dr. Max Goebler e szavakkal fogalmazta meg a papság véleményét: "A ti munkátok és példátok a fő inspiráló és mozgató erő számunkra. A testvéregház mozgalom kibontakozása a huszadik század amerikai unitarizmusának kétségtelenül egyik legfontosabb és legkellesőbb jelensége".

De úgy gondolom, nem fók újat ezzel, hisz - remélem - alig akad ma olyan egyházközségünk, ahová segílyt nem közvetítettünk. S akiknek még nem küldtek, azoknak fognak, mert azokra összpontosítom lelkesítő hadjárataim. S akik kilépnek a programból, vagy elhanyagolják vállalt erkölcsi köteleességüket, azok helyett nyomban új testvért verbuválunk. Ez a program nem tökéletes, tudatában vagyunk az elkerülhetetlen egyenlőtlenségnek, ami, a segílyek nagyságát illeti. Azonban reméljük, hogy bizonyos mértékben a kiegyenlítést meghozza. Ennek legfőbb s tán egyetlen feltétele erdélyi lelkészeink részéről, hogy idejében válaszoljanak amerikai testvéreink leveleire s különösen adományaikra. S ha az amerikai viszonzással volna baj, akkor is tartsanak ki, írjanak ismét, de akkor már nekem is, hogy felkutathassam a hosszú csend okát. A hiba orvoslása csak otthonról indulva lehetséges, s én ezt a szerepet ezentúl is híven vállalom. Az itteni egyházközségek nem haboznak türelmetlenségüket kifejezni s segílyt kérni.

Az 1993-as Charlotte-i amerikai unitárius Főtanács (General Assembly) riagy változást hozott a mozgalom életében. Kezdeményezésünkre összegyűltek a testvéregház program lelelkesebb támogatói, munkásai és megalakítottuk hivatalos országos szervezetünket, a Partner Church Councilt (Testvéregház Tanácsot) mint az Unitárius Univerzalista Egyház (UUA) melletti független tagszervezetet (Independent Affiliate Organization). Szervezetünk azóta hivatalos elismerést és státuszt nyert. A Tanácsnak 14 tagja van. Elnökéül dr. Leon Hoppert választottuk meg, aki kezdettől fogva mellettünk állott az "Erdély-munkában", s mint az Amerikai Lelkészek Egyesületének elnöke, máris eredményes anyagi segílyakciót szervezett lelkészársai körében. A Tanács alelnöke Rev. Richard Fewkes és pénzügyigazgatója dr. Peter Raible Seattle-i lelkész. A Tanács főtitkárául engem választottak meg. Így most új korszak kezdődik munkámban, amikor nem a hivatalos intézmény ellen dolgozom, hanem végre együtt, szeretetben, kiváló kollegiális szellemben vállalunk a közös ügyből annyit, amennyire ki-ki képes. Nekem elsősorban koordináló és ta-

nácsadói szerep jut, de ténylegesen ennél sokkal több és konkrétabb feladataim vannak.

A pénzadományok kezelését ezentúl elsősorban a Tanács pénztárosa, Peter Raible végzi, én állítom össze és juttatom Kolozsvárra az adományok és annak címzettjeinek listáját. Az összegyűlt összegeket kb. havonta, hat hetente utaljuk át az Erdélyi Unitárius Egyház bankszámlájára. A szétosztás a testvéregyház tanácsnak megfelelő kolozsvári bizottság által, illetve a Gellérd Imre Alapítvány által történik. A megajándékozottaktól pedig elismervényt, illetve mielőbbi köszönő levelet vár el az adományozó.

A Testvéregyház Tanács alapszabályzatát a Főtanácsnak hivatalosan eljuttattuk. Kívánatos volna egy, az itteni Tanácshoz hasonló ottani szervezet létrehozása, a lelkészek széleskörű bevonásával. Szeretnénk - s reméljük -, hogy ez otthon is egy valódi mozgalom, együttműködés és közös öröm forrásává válik, nemcsak elszigetelt szerencse-jelenség marad.

Immár tízhez közeledik az amerikai "testvér"-traktorok száma! Ismerve az amerikai unitáriusok nem túl adakozó természetét - noha az egyház a társadalom legfelsőbb rétegeit ötvözi magába - nem kis csoda, amikor egy gyülekezet 5-7000 dollárt gyűjt össze, hogy erdélyi testvéreinek traktort vásároljon. Gyönyörű történetek koszorúzzák ezeket az akciókat. S a csoda az itteni gyülekezetben is megtörténik. Lelkészek mesélik, hogy mióta Erdély szelleme megérintette gyülekezetüket, nem ismernek rá: nagylelkűekké, társadalmi problémák, szükség iránt általánosan nyitottakká váltak. Jókedvű adakozókká lettek.

Erről a csodáról szól egy egész könyv, melyet a múlt évben adtam ki, s mely igaz sikerkönyv lett. Egyházunk 425 éves jubileuma alkalmával kívántam e könyvvel tisztelegni. Angol nyelvű prédikáció-gyűjtemény, melyet amerikai lelkészek írtak (kivéve édesapám néhány angolra fordított munkáját) Erdélyről, Erdély unitáriusairól és unitarizmusáról. De leginkább erdélyi zarándokútjuk során a bennük végbement, lelküket mélyen érintő átalakulásról vallanak. Az a címe, hogy *Viharban a fák is összehajolnak (In Storm, Even Trees Lean on Each Other)*. Amikor egy ilyen szép kötet spontán módon összejön, aggódhat-e az ember, hogy a sok látogatás talán terhére válhat egyházunknak? Ha ma sokszor úgy is érezzük, de hosszú távon jövőt, történelmet építő áldás. És én nagyon hálás vagyok a lelkészeknek és híveknek, amikor a legendás erdélyi vendégszeretetet teljes pompájában csillogtatják meg, s főleg, hogy szívüket sarkig tárják. Jövő lesz ebből, immár Erdély lett az amerikai unitáriusok Szent Földje.

A testvéregyház mozgalom súlyát a vitathatatlan és mindannyiunk által tapasztalt erkölcsi támogatás mellett a pénzübeli segélyek értékével mérhetjük le igazán, egy összesítő kép alapján. Mi, a Center for Free Religion voltunk a segélyek fő gyűjtőállomása és közvetítője, s így az összkép (és annak dokumentációja) birtokunkban van. Nos, az az összeg, mely csak a mi kezelésünkben megfordult és Erdélybe eljutott, szinte hihetetlen: meghaladja a 300 000 dollárt. Múlt év

tavasznán részletes jelentést tettünk erről az Egyházi Képviselő Tanácsnak, akkor még csak 204 000 dollárról.

Ebben az összegben benne szerepel a New York-i Veatch Alapítvány 110 000 dolláros templomépítési segélye is - 50 illetve 60 ezer dollár - melyet a Center for Free Religion pályázott meg és nyert el. (A Veatch segély teljes összege 160 000 dollár, s így az összamerikai segélyhez még 50 ezer hozzászámítandó). A Center pályázatának feltétele volt a kért összeget még egy annnyival kiegészíteni. A kiegészítő-otthoni fogalommal "önsegélyes"-alap nagy része a testvér-egyházközösség általunk közvetített adományai-ból tevődik össze, melyet a Ve-

atch Alapítvány beszámított.

A Center for Free Religion, illetve annak erdélyi (iker)testvérszervezete, a Gellérd Imre Alapítvány összesen 35 000 dollár körüli pénzadománnyal és 15 000 dollár értékű computer és egyéb felszerelésekkel járult hozzá az egyház megújulásához. Ebben nem szerepelnek tetemes utazási és irodai költségeink. S természetesen az öt évi önkéntes, de "egész normás" munkám értéke sem, melyet a medicina helyett egyházmentő ügyként felvállaltam. Nyolc könyvet adtam ki, s azokat többszáz példányszámban magam is "gyártottam", hogy a bevételből teológusainkat segítsen. George nyolc videofilmjének bevétele is hasonló célt szolgált.

Elkötelezettségünk súlypontjában az unitárius teológiai hallgatók és a kisnyugdíjas lelkészek és özvegyek állnak. Harmadik éve immár, hogy negyedévenként átlag 500 dolláros segélyt küldünk nyugdíjpotlókra. Ha szerényen is, de rendszeresen juttatunk a Lókodi Öregotthon számára, hogy Kis Rozália leányai csodálni való hűséggel végzett önkéntes munkáját valahogyan megköszönjük. Nehéz volna felsorolni a sokfajta szükségletet, sürgősségeit, melyek megoldásában asszisztáltak.

Több ezer dollárt juttattunk el - az én első, könyveimmel szerzett ezer dolláros kereseteimet is - a teológusok ösztöndíj alapjára (étkeztetés, bentlakás, sürgősségi-, egyéni segélyek stb). Ezenkívül a szegedi egyetem által a végzős teológusok számára megrendezett továbbképző szponzorálását a jövőben is folytatni kívánjuk.

Anyagiakról beszélünk ugyan, de valójában a szellem megújódását kívánjuk szolgálni. A régi struktúra keretei között sokszor tűnik úgy, hogy nehézségekbe ütközik a jövő lelkészeitől joggal elvárható magatartásváltás: döntőképeség saját ügyeikben, egy minőségben, bizalmon, emberi méltóságon alapuló közösség kialakulása. Hisz a Teológiáról a demokrácia iránti érzékkel kell kikerülniük fejükben és szívükben. A hatalom hierarchiáját a szolgálat, a kiválóság és a becsületes munka, s annak elismerése kell, hogy felváltsa.

Múlt évtől szívünkbe költöztek a székelykeresztúri Unitárius Gimnázium tanulói és őket is besoroltuk a rendszeres segélyben részesítendőkhöz. Néhány elektromos orgonával és computerekkel is igyekszünk az indulás szűkösségén enyhíteni. S reméljük, lesz foganatja felhívásunknak, hogy a testvéregyházak is támogassák az

oktatás minden szintjét, hisz ettől függ az egyház jövője. George a közeledő General Assemblyre gyönyörű videófilmet készített unitárius gyermekeinkről és ifjúságunkról, a nyelv és hagyományörzés szerepéről.

Ha már az oktatás kérdésénél tartunk, említésre méltó, hogy a Chicago-i Meadville/Lombard Unitárius Teológiai Intézet múlt évben új ösztöndíj-alapot hozott létre erdélyi lelkészek számára és azt Gellérd Imre Ösztöndíjnak nevezte el. Első boldog élvezője ebben az évben éppen a Gellérd Imre-i szellem ápolója, Kovács István teológiai tanár lesz. És a Berkeley-i Starr King Teológia is megnyitotta kapuit idéntől az erdélyi lelkészek előtt.

Múlt évben férjem alkotói szabadságából három hónapot önkéntes munkában töltöttünk. A szegedi József Attila Tudományegyetem ismételt meghívása mellett tavaly a pécsi Janus Pannonius Egyetem is meghívott előadni: Kelet nagy vallásait és összehasonlító vallástudományt. Kelet-Európában férjem vezette be először az ún. akadémiai vallásoktatás rendszerét, világi egyetemen és nem felekezeti szempontból. De Pécsen olyan meglepetés ért, amit azóta is ünnepelünk. Ugyanis a Pécsi Római Katolikus Teológiai Intézet vezetősége kért fel, hogy a keleti vallások oktatását hivatalos programjukba bevezessük. Pécsen a konzervatívnak vélt katolikus papnevelő intézetben kilencven teológusnak előadni kelet vallásait egy héten keresztül, ami alatt minden más előadást felfüggesztettek és a jelenlétet kötelezővé tették, sőt a tanárok maguk is részt vettek az igen izgalmas előadásokon! Ennek az örömet és izzó hangulatát elfelejteni nem lehet. A közel három hónap alatt a három egyetemen összesen 100 órát adott elő George az én fordításommal, egy teljes félév anyagát mindenütt, szemináriumokkal és vizsgákkal. Kimerítő, de gyönyörű munka volt, mély barátságokkal megajándékozó.

Volt még egy kalandos misszió az ősz folyamán. Miután Japánba szóló egyhónapos meghívásunk alatt George többek között egy videófilmet készített az egyik legnagyobb buddhista egyház, a Rissho-Kosei-kai számára, s mivel az igen jól sikerült, ígéretet kaptunk, hogy hálájukat az erdélyi egyház iránt róják le. A Rissho-Kosei-kai eddig is segítette egyházunkat az IARF által. De azútal Rev. Kohno külügyi igazgató meghívásunkra velünk jött Erdélybe, s meggyőződött a szükségéről - egy offset nyomda szükségességéről. Ez évek óta nyomja lelkünket, de az egyház magas igényeinek megfelelő nyomda vásárlására még halvány reményünk sem lehetett. Rev. Kohno szavának állt, s az ígéret 10 000 dolláros sürgősségi segély a Rissho-Kosei-kai "Béke Alap"-jától az IARF Erdély nyomdagép alapba meg is érkezett. S talán a jószándék folytatódik ezután is.

Nagy meglepetésünkre a Gellérd Imre-Alapítvány tulajdonában lévő számítógépes rendszert teljes gőzzel használják teológusaink egyházunk kiadványainak szerkesztésére, tördelésére, elsősorban a computer "zeninek" számítógépes és emellett szorgalmas Kriza János érdeméért. A computer rendszert is ő bővítette nemrég, dollárok ezreit spórolva meg. Egyházunk számára tehetsége kincset ér. A napokban új lézert printert vettünk a régi mellé a kapacitás bővítése céljából, s egy "computer proliferációs" programot hirdettem meg, hogy képesek legyünk álunk megvalósítására, hogy ti. valamennyi számítógéphez értő végzős teológiai hallgatót, lehetőleg computerrel engedhessünk lelkészi pályára, s elektronikus hálózatban kapcsoljuk össze őket a Teológiával, könyv-

tárral, a világgal, de főleg egymással. Hátha így több írő-papunk lesz.

Munkám egyik legkedvesebbike az Erdélyi Nőszövetség csodálatos szorgalommal és mesteri tudással elkészített kézimunkáinak kiállítása és értékesítése. Több ezer dollár születik együttműködésünkéből, s az öröm elől azért olyan nagy, mert asszonyaink és Zsakó Erzsébet mindig megsokszorozzák azt értékben. Van látszata a pénzmagnak. S az érdeklődés az erdélyi kézimunkák iránt még nem is csökken, pedig megjósolták, hogy a piacot hamarosan "teljtjük". De a szívből jövő szépből mikor lehet sok? S így aztán már nem elég, hogy itt mindig csinos gyűjteményből válogathatnak minden körülményben, Fótánácson, de új kívánság, hogy Kolozsváron a Nőszövetség egy kis helyi üzletet üzemeltessen, ahol a látogatók vásárolhatnak. Így legalább ők hozzák magukkal, s nem kell küldöncre várni, no meg így kerámiát és faragott kincseket is lehet értékesíteni. Milyen kiváló alkalom lesz erre is az elkövetkezendő kolozsvári konferencia!

Határmezgyén állunk most egy kicsit. Az elmúlt öt év a mindent egyedül végezni gyönyörű küzdelme volt, amikor sokszor kikaparni kellett a segítséget, túlélni a meg nem értést, hogy a gazdasági és erkölcsi válságon átélendő segítségünk unitárius falvainkat. Ez alatt az időszak alatt minden Fótánácson, s most is, előadunk, Észak-Amerika közel húsz államában többtucatnyi unitárius templom hívott meg prédikálni, vetettük a magot mindenütt. Most kikelt, vagy amerikaiasan mondva, a programunk országos méretű sikerré vált. És most több- és szívesen állnak az aratnivaló mellé. Néha talán olyanok is, akik remek bizniszt látnak benne. De nem ez a jellemző.

Ha visszanezünk, a humoródszentmártoni Konferencia Központ és Szentegyháza új temploma jelenik meg szemünk előtt, amelyre a legbüszkébbek vagyunk, mint közös megvalósításunk példájára. S ha a jövőbe tekintünk, akkor Csíkszereda új temploma ködlik fel. Ugyanis amikor januárban a legmegtisztelőbb meghívásra, a Veatch Alapítványt magában foglaló New York-i Plandorne (most Schelter Rock) unitárius templomban prédikáltam és Erdély kulturális estjüknek voltam hegedűvel, énekléssel és székely tánccal a vendége, a gyülekezet elhatározta - s a gyűjtést azonnál meg is kezdte -, hogy testvér egyházközösségüknek, Csíkszereda unitáriusainak templomépítését lehetővé teszik.

Erdély népének nagylelkűsége, feltételhez nem kötött, áradó szeretete, öntudatos unitarizmusa megérintette a lelküket itt Amerikában. Egy ilyen lelkiesség után kutatnak saját valláshagyományukon belül. Erdély unitáriusai iránt határtalan tisztelettel és csodálattal viseltetnek, s mint eszményképüket tartják magasra, a századokon át való kitartás, minden veszedelemmel való dacolás, a szívet melengető nagy szeretet jelképeként. S a szeretet szeretetet szül bennük is. Szinte maguk nem ismernek önmagukra a lelkükben végbement "megemberedés" - ahogy Dávid Ferenc mondta - csodája nyomán.

George üzenetét tolmácsolom: Maradjatok meg a hitben, haladjatok előre, a nehézségek ellenére is számtalan, remek megvalósításotokra is büszkén! Legyen bátorságotok Egyházatok demokratikus hagyományait alapjaiban ápolni!

Dr. GELLÉRD JUDIT
Chico, California, USA

Emlékezzünk azokra, akik "előttünk jártak"

Kelemen Imre 1903 - 1991

A két világháború és az azt követő időszak Homoródméti lelkészei - Bálint Ödön, Vári Domokos, Simén Domokos, id. Bátor József, Zoltán Sándor, Bálint Albert, Kóvári Jakab, id. Kiss Jenő - után e korszak utolsó mohikánjaként Kelemen Imre esperes-lelkészt tettük "munka-otthonában", Homoródkládon 1991. november 20-án, 89 éves korában. Nejének, szül. Bedő Boriskának másfél hónapja történt temetése után melléje kívánczolt, ... oda jutott az oklándi temetőbe.

Színes, küzdelmes, hányatott, nehéz volt élete, de ami elégtétele lehetett: önkifejező volt az, amit nagy akaraterejével, munkabírásával, egyetemes ismeretével, mint "szabad és rab ember" megvalósított önmagából.

Kelemen Lajos, a Kobátfalváról indult homoródkarácsonfalvi kántortanító utolsó előtti gyermekeként pályáját örökre egyházunknak kötelezve el. Apjától, ki a fák nemesítésével szerzett máig megőrzött emléket, ő a lelkek, nemesítésének szentelte örökségként kapott életét.

Iskoláit az ősök emlékét őrző karácsonfalvi templom székely róvásírásos emlékének varázsában, apja iskolájában kezdte meg és az összetartozás és élni akarás jelképes iskolájában, Székelykeresztúron fejezte be, az első világháború átrendeződése után.

A kolozsvári Unitárius Teológiára iratkozott be, tanulmányi éve alatt nem csak lelkét erősítette, hanem országos hírvű szertornászként is ismertté tette nevét.

Tanulmányai elvégzése után 1927-től 2 évig az erzsébetvárosi önállósuló egyházközség lelkésze és a székelykeresztúri unitárius gimnázium bentlakásának felügyelőjeként tevékenykedett. Erzsébetvárosban úgy épített templomot, hogy Ferencz József néhai püspökünk csak a templomszenteléskor tudta meg lelkészének szorgoskodását, templomépitését.

Ezután Vári Domokos homoródszentpáli lelkész mellé kerül segédlelkésznek, a szülőföld haza szólította. Rövid idő után a megüresedett homoródújfalvi lelkészi állásba ment szolgálni, hogy megújuljon munkája után a papilak s a templom.

Pál Ferenc oklándi esperes-lelkész után, amikor megürült az egyházközség, Homoródklánd népe egyhangúlag lelkésznek hívta meg 1934 októberében. Itt is bizonyosságot tett arról, hogy a közösség összetartó erő, csak munkálni kell azt. A járási székhelyen különböző egyesületeket szervezett a székely falu szövetkezeti szellemében, ifjúsági otthont létesített, hol előadások, torna és sport bemutatókkal színesítette és összefogta a falu életét. Itt létesítette az első járási gimnáziumot, autószállítási vállalatot hozott össze és a közösség "kaszinójába" 75 kisebbségi sorsban élő értelmiséginek szellemi otthont is teremtett. 1935-ben Debreceni László műépítész tervei alapján a templomot a mai formájában átalakította, s a templom környékét is újjá varázsolta 1937-re. Mikor a vallástanítás kitagadott gyermeke lett az iskolának, 1952-ben Szeretet Otthont építtetett a templom mellé rövid két hét alatt.

1958-ig szolgálta Oklándon népét, egyházát és Istenét, valóságosan itt tudott összenőni árva népével. Az év szeptember 5-én politikai fogolyként börtönre ítélték, koholt vádak alapján. 1959. január 5-én a tárgyalásra tanúként beidézték Csongor fiát is az Unitárius Teológiáról, apja sorsára ítélték. Végig járták az akkori rendszer büntető "felsőiskoláit", míg 1964. aug. 3-án a szamosújvári börtönből szabadulhattak.

A börtönben romlott meg véglegesen látása, csak belső látása erősödött meg. Az akkori vezetőség nem tudott máshol, csak az 5 szórvánnyal rendelkező Lupényban helyet szorítani neki. Egész emberként Vulván szórványában templomot épített... és írt, alkotott.

1964-től 1974-ig volt Lupényban és nyugdíjaztatásakor csak erre a tíz évre kapott nyugdíjat annyi munkás és alkotó év után. Marosvásárhelyen telepedett le leánya közelében, hol az unitárius egyházközségnek, a körlelkészeinek-híveinek, mindenkinek a hangulatos, kedves és nagybecsült, erős unitárius szellemű, kedves Imre bácsija maradt haláláig.

SIMÉN DOMOKOS
lelkész

A huszonötödik Brassai-hét a kolozsvári kollégiumban

Amikor városunk központját, emléktábláinkat, a Fótér díszét, a Mátyás szobrot fenyegeti állandó veszély, amikor a magyar tanügy léte forog kockán a tanügyi törvénytervezet parlamenti vitája során, akkor nehéz iskolai rendezvényekkel szenzációit kelteni, kitörni a kollégiumi falak közül. Az idén ráadásul egymást követte a kolozsvári Apáczai Csere János Líceum május 18-21. közötti Apáczai-napok rendezvénye, valamint a május 23-28. közötti Brassai-hét. Az előbbi inkább a nagyközönséget célozta meg képiállításaival, orgonahangversenyével, reneszánsz műsorával. A Brassai - hagyományaihoz híven - inkább a belső számbavételre, a tudományos önképzőköri munkára és a sportvetélkedőkre helyezte a hangsúlyt. Elmaradt a külön hírverés, pedig hasznos lett volna: az idén jubilált a Brassai-hét. Huszonötödikször került megrendezésre, s ezzel a város legnagyobb hagyományú iskolai ünnepe. Az idei hét újdonsága, hogy a beindult unitárius felekezeti IX. osztály tanulói is részt vettek rendezvényein.

A hétfői nagyszünet megnyitó négyeszőgének díszvendége ismét Szöllösi Ferenc egykori igazgató, a Brassai-hét egyik elindítója volt, aki az iskolai hagyományokról beszélt, külön kiemelve az egykori diák és tanár Mikó Imre Brassai-kutató tevékenységét. Utána Cucu Imola igazgató is ismerette a hét műsorát. A következő szünet a koszorúzásoké volt. A három V. osztályból egy a Házsongárdi temetőben Brassai sírját tisztelte meg, kettő pedig az iskola előcsarnokában a Brassai- illetve a Berde-szoborhoz helyezte el koszorút. Egy óra múlva Kovács Ildikó rajztanár tanítványainak rajz- és festménykiállítását nyitotta meg a díszteremben. Külön kiűntek Máté Adél VIII. osztályos tanuló képei. Az utolsó megnyitó 14 órára esett. Kovács Nemere igazgató szavai után a könyvtár előterében Kovács Ildikó és Teodorescu Réka tanárok alkotásai kerültek közzé. Az előbbi csendéletekkel, az utóbbi portrékkal és tájképekkel szerepelt.

Talán az egész hét legfontosabb mozzanata volt a hétfő délutáni diák tudományos ülés. Ez az iskola Kovács Katalin tanárnő védnöksége alatt működő Kriza János Önképzőkörének seregszemléje. A tanév elején a körvezető tanárok meghirdette témák kidolgozásával lehetett pályázni. Témakörönként a legjobb dolgozatok kerültek bemutatásra. A 39 jelű dolgozatot két-két tanár véleményezte, minősítette. Románból Bükkös Erika (X.) Ion Creangáról, magyarból Székely Linda (XII.) Kriza Jánosról, néprajzból Pop Tünde (VIII.) a visai betlehemes játékról írt műve bizonyult a legjobbnak. A matematikai első helyezést Feleki Zsolt (X.), a fizikait Bükki Zoltán (XII.), a kémiai Váró Attila (X.), a biológiai pedig a Szabó Huba-Pataki Andrea-Bodoki Ede- Kiss Enikő (X.) szerzőcsoport szerezte meg. Külön érdeklődésre tartott számot a helytörténet és iskolatörténet témaköre. A 12 dolgozatból 10 a Házsongárdi temető sírcsoportjával foglalkozott. Ki az arisztokrata, ki az unitárius, ki a lutheránus vagy éppen a történetész sírokra koncentrált. A mezőnyből messze kiemelkedett Pál Renátának (X.) a régi zsidó temetőről és a zsidó temetési szokásokról szóló, szépen illusztrált, színesen előadott dolgozata. Karácsonyi Erika (X.) a Brassai kicsengetési kártyáinak a gyűjteményét állította össze, s ezek mához szóló üzenetét kutatta.

A kedd délutáni két műsorszámból a korábbi, a 16 órákor kezdődő, Szilágyi Domokos verseiből készült Fájdalmas vigasztaló című összeállítás tűnt ki újszerűségével. A két tanuló, Hajós János (XI.) és Máté Adél teljesen önálló szerkesztő és előadó munkáját a tanév végén az idén alapított Gál Kelemen-díjjal jutalmazták. A tanárok tudományos ülésén 12 dolgozat hangzott el. Kassay Ildikó, Darvai Béla, Szócs Judit, Sebestyén Éva, Fazakas István, Irimieș Dumitru, Kovács Nemere, Roșca Bonczos Zsuzsa, Málnási Ferenc, Kovács Katalin, Nagy Ildikó és Jánosi Ibolya előadásai közül unitárius egyháztörténeti vonatkozásai miatt kiemeljük a Fazakas Istvánét, aki II. József türelmi rendeletének hatását dolgozta fel, valamint a Szócs Juditét, aki

matematikai fejtegetéseihez Brassai logikájából vett példákat használt.

Szerdán délelőtt Kovács Nemere igazgató szervezésében az idén már másodszor került sor a Brassai-émlékversenyre. Az első három helyezett: Jenei Anna (IX.) - 35 pont, Pál Timea (X.) - 32 pont, Máté Tünde (IX.) - 19 pont. Mindegyikük oklevele mellé - az Unitárius Egyház jóvoltából - egy-egy Bibliát is átvehettek.

Csütörtök már hagyományosan a sportnap, de az esti órákra két pódium-műsor is került. Az Arany János-balladaest betegség miatt elmaradt. A kis Bogáncsosok széki népmesékre épített Kelektóya mesejátéka - Könczei Csongor rendezésében - nagy sikert aratott. A sportmérkőzések szervezésében a három tornatanár, Bárdos Lajos, Egyed Zoltán és Kun Béla jeleskedett. A déli minifutball döntőt a IV. A és a IV. B vívta, az utóbbiak győztek. A leánykézilabdázók XII. A-s csoportja 4:0 arányban verte meg a IX. D-seket. A fiúknál a XI. A - XII. C-s döntő 10:4-re ért véget. A kosárlabdában a két döntős fiúcsapatot a XII. A és a XII. E szolgáltatta: 33:15 volt az eredmény. Végül a legnagyobb izgalmmal várt futball döntőben a XII. G mérte össze erejét a XI. A-val. A végzősök fölényes győzelmet (9:0) arattak. Másnapra is maradt sportérdeklődés. Az Apáczai Líceum tanára, Koréh Barna vezetésével a tanárnők és a tanárok kosárlabdában mérték össze erejüket a diákválogatottal. A lányok győztek, a fiúk - a tornatanárok erősítésének köszönhetően - döntetlen első félidő után legyőztek. A kézilabda mérkőzés döntetlenre végződött.

A péntek délutáni díjkiosztó ünnepséget az önképzőkör védnöke, Kovács Katalin tanárnő és Székely Linda XII.-es tanuló, körelnök vezette. Megjelent Cucu Imola igazgató is. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület adományának köszönhetően jóformán minden résztvevő jutalomkönyvet kapott. A záróelőadást a gimnáziumi tanulók szolgáltatták. Nagy Emese tanárnő irodalmi körösei Mátyás király és a kolozsvári bíró címmel mutattak be színdarabot, Jánosi Ibolya tanárnő Bóbita együttese kabaréval kedveskedett.

A szombati autóbuzos kirándulást a magas szállítási költségek miatt az idén is nehéz volt megszervezni. Tőkés Mária tanárnő végül egy autóbuznyi csoportot toborzott össze. Fél száz diák (többnyire gimnáziumi tanulók) és négy tanár kereste fel a torockói Ifjúsági Házat - ahol épp a diákújságíró találkozó folyt, a néprajzi múzeumot, majd Torockószentgyörgyön Kovács Katalin tanárnő szavai kíséretében megkoszorúzták Brassai szülőházának emléktábláját, megtekintették az éppen megújuló katolikus templomot, s befejezésül a várhoz kirándultak.

Az idén végre igényesebb kivitelezésű meghívó tudatta a Brassai-hét programját. Négy tanuló és két tanár vezette a számítógépes szerkesztését, a nyomdai munkát a Banzai Kft. támogatta. Sajnos, az iskola 1992-1993-as - már februárban összeállított - évkönyve nem jött ki a nyomdából, s az a terv sem valósult meg, hogy a pályázatra beérkezett dolgozatok legjobbjaikat két Reményi-füzetben jelentessék meg. A Szabadság című napilap május 24-i száma jelezte a Brassai-hét főbb eseményeit, a május 31-i szám Turós-Jakab László szerkesztette sportoldala a csütörtök-pénteki mérkőzésekről tudósít, s ami újdonságként hatott: a június 2-i számban Geambasu Réka VIII. osztályos tanuló beszámolt a Brassai hétről, s rövid interjúban szólaltatta meg Feleki Zsolt és Pál Renáta díjnyertes hallgatókat.

A június 11-i ballagás már nem tartozott a Brassai-héthez, de külön érdemes szólni róla: még soha ennyi osztály nem végzett. A hét nappali tagozatos mellett két magyar tannyelvű esti tagozatos osztály sorakozott fel az udvaron. Az iskola vezetőinek, a búcsúzó és búcsúztató diákoknak a szónoklatai előtt az Unitárius Egyházat képviselő dr. Erdő János főjegyző rövid beszéde és imája emelte a kicsengetés ünnepélyességét.

Dr. GAAL GYÖRGY

A DUNA TV TALÁLKOZÓJÁRA 1994 június 17.

Régióinkban a hitvilágnak és a vallásérkölcnek nincs gerince. Ilyen időket élünk. Többszöri lelki és tudati földrengés volt a mi részünk. A jelképes hegyek is sokan megcsúsztak. A régi "térkép" már a múlté. Újra fel kell "térképeznünk" magunk. Az ősi föld a régi; a népe már más. Porló sziklaként szorványosodtunk, szorványosítottak. Újra kell ma térképeznünk önmagunk. Nem európaibbá, jézusibbá! Tudnunk kell, hol vannak a jelképes hegyeink és völgyeink, hol a helyünk, a honunk s a hazánk, hová tartozunk, hová kell állnunk. Hiteles irányítást kell, hogy magunkban és magunk közt eligazodjunk. Egyetemes érvényű irányítást. Ez nem gazdasági, jogi, politikai, társadalmi, pénzügyi, hanem vallásérkölcsei, jézusi irányítást. E nélkül nincs hitele a szónak, valósága a képnek, igazságnak, becsülete az embernek. Becsület nélkül egy politikus, egy vezető egy közösséget sem képviselhet, mert a szónak, írásnak, képnek nincsen értéke, a gazdaságnak nincsen fedezete, a világűrbe kilőtt súlytalanság minden... Jézus tanított: "Keressétek először Istennek országát és mindene megadatnak nektek". Ezért Istentől kapott értékeink közt először a hitvilágunk és vallásérkölcünk jézusi gerincébe kell belenőnünk, azt kell magunkban megalapoznunk, hogy az emberi hivatásunk betölthessük. Az egyház nélkül, s amit az egyház képvisel - elérhetetlen, minden csak pótlék, műanyag.

Az itt és most szorítása a hagyományos-jelképes berlini fal lebontására kényszerít. Közös a jézusi útmutatás és a nyelv. Egy közös eszmei "tömbházban", hogy ne mondjam, ahol lakunk, hitelvilég és eszmeileg csak a lépcsőházak különböztetnek meg, melyek a tetőre vezetnek. Az mellékes, hogy lifttel vagy gyalog. "Az öt felekezet négy nemzetiségi megosztás" ezen a földön nem elkülönítést, hanem közös fenntartást kell jelentsen. Ha a szomszéd lépcsőháza összedől, az enyém is veszélyben van. Ezt a közös házat megtartani közös feladat.

A mi vallásunk 1568, a vallás és a lelkiismereti szabadság kimondása óta magyarul szól hozzánk, s amíg magyarul szól, addig megmaradtunk. Az egyházszolgálattal nemcsak a népszolgálatot, hanem az anyanyelvi szolgálattal is vállaltuk. Ezért ami ezt szolgálja, önvédelmünk érdekében, a megmaradásunkért ezt szolgáljuk, az öncsonkítást nem vállaljuk.

Nem a múlt, a föld, hanem az öntudat tart meg. Múltunkhoz, anyanyelvünkhöz jogunk van, vallásunkhoz is, Isten után. Ahhoz ragaszkodunk. Jogunk öngyilkosság nélkül nem adhatjuk fel, mert aki jogot ad fel, az jogtalan marad... Ehhez kell a gerinces vezető, az öntudatos nép és a közösségtudatban mindenféle segítség.

Simén Domokos
lelkész

(Elhangzott a Duna Tv erdélyi nézőkkel rendezett közönségtalálkozóján Csíkszeredában)

Az első oklándi falutalálkozó

1994. április 30-ra hívtuk és vártuk haza mindazokat, akiket valami kötött Oklándhoz. Mintegy 700-an gyűltek össze az ősi templomban a délelőtti istentiszteleten, melyen a szolgálatot Egyed Dániel oklándi születésű alsórákosi lelkész végezte. Beszédét a Mt 4,16-ra építette. A szószéki szolgálat után úrvacsoraszertartásra került sor. Az úrvacsoravételre előkészítő beszédet András György előadótanácsos, volt oklándi lelkész tartotta a Mt 11,28 alapján. Az ünnepi szertartások után sor került a két világháborúban elesett hősök emléktáblájának megkoszorúzására, majd a polgármester köszöntő beszédére. A templomi ünnepség szavallatokkal zárult.

Templomból kijövet a fúvószenekar egyházi és világi zene számokkal köszöntötte az egybegyűlteket. Délután sokan a temetőt keresték fel, elhelyezvén egy-egy szál virágot szeretteik sírhantjára, mások a falumúzeumot és az erre az alkalomra rendezett népművészeti kiállítást látogatták meg.

Este 9 órától szabadtéri áhítatot tartottunk a templomkertben, melyet a helybeli lelkész végzett. Az áhítat keretében felavattuk a templom külső megvilágítását szolgáló két fényszórót, melyet az Ausztriában élő oklándi származású Egyed Barna testvérünk adományozott. Továbbá sor került az egyházközség történetének felolvasására, melyet Máthé Dénes egyetemi lektor írt erre az alkalomra. Ez esti ünnepélyt is a fúvószenekar zeneszámai és szavallatok tették díszesebbé, ünnepélyesebbé.

A falutalálkozó programja a művelődési házban folytatódott, ahol az Oklándi Unitárius Ifjúsági Egylet tagjai előadták Egy talpalatnyi föld, egy marék rög című verses összeállítást, melyet énekszámok tettek színesebbé. Az egész napos rendezvénysorozat végakkordjaként Váci Mihály Még nem elég című verse hangzott el, figyelmeztetvén az egybegyűlteket:

*"Nem elég jóra vágyini:
a jót akarni kell!
És nem elég akarni:
de tenni, tenni kell!"*

Az jelenlevők az együvé tartozás felemelő és jóleső érzésével, élményekkel gazdagodva távoztak e Kishomoród menti faluból, reméljük örökké szívükbe zárva a díszkapuk feliratát:

OKLÁND MINDIG VISSZAVÁRI!

KELEMEN LEVENTE
lelkész

Gedeon

Izráel fiai azt tették, amit rossznak látott az Úr. Ezért az Úr Midián népe kezébe adta Izráelt. Minden esztendőben, amikor elvetették a kenyérnek valót, eljöttek Midián seregei Izráelbe, ott táboroztak, állataik lelegelték a vetést, tönkretették a termést, és nem hagytak Izráelben egyetlen juhot sem, mindent elraboltak. Elszegényedett az ország és éheztek a lakosai.

Ekkor segítségért kiáltottak Istenhez. Ő prófétát küldött hozzájuk, aki ezeket mondta:

- Így szól az Úr: én hoztalak ki benneteket Egyiptomból és kimentettelek benneteket elnyomóitok kezéből. De ezt mondom nektek: ne imádjátok a föld népének pogány isteneit! Én vagyok az Úr, a ti Istenetek!

Eljött aztán az Úr angyala és megszólított egy ifjút, Gedeont, aki éppen rejték helyén gabonát csépel:

- Az Úr veled van, erős vítézl!

Csodálkozva tette le cséplő szerszámát Gedeon.

- Ha velünk van az Úr, miért érnek bennünket ezek a csapások? Hiszen most eltaszított minket az Úr!

Különös választ hallott:

- Indulj, szabadítsd meg Izráelt Midiántól! Én küldelek téged!

- Hogy szabadíthatnám meg Izráelt? Családunk a legszegényebb az egész törzsben és a családban én vagyok a legfiatalabb!

Így válaszolt az Úr:

- Én veled leszek és megvered Midián népét! Tedd, amit mondok néked: még ma éjjel rombold le a pogány Baál istenség oltárát, vágd ki szent fáját, építsd fel az Úr oltárát, mutass be rajta áldozatot!

Gedeon teljesítette a megbízatást. Majd megfújta a kürtöt és hadba szólította Izráel népét. Este egy marék gyapjút tett ki a mezőre:

- Uram, ha kezem által akard megszabadítani a népet, reggelre legyen minden harmatos, csak a gyapjú maradjon száraz!

Így történt. Másnap hadrendbe állította a népet: harminckétezer harcos volt együtt! De szólt az Úr:

- Sok ez a nép a csatához. Hirdesd ki: aki fél, térjen haza! Huszonkétezen haza mentek. Az Úr ismét szólt:

- Még mindig sok ez a nép. Menjetek le a patakhöz: aki markába veszi a vizet, úgy iszik, az maradjon veled.

Megmaradt háromszáz férfi.

Aznap éjjel Gedeon háromfelé osztotta őket: mindegyikük kapott korsót, kürtöt, fáklyát. Éjfélkor Midián tábora körül három oldalról megszólaltak a kürtök, a cserépkorsókat összetörték, félelmesen imbolyogtak a fáklyák és hangzott a harci kiáltás:

- Az Urért és Gedeonért! Az Urért és Gedeonért!

Midián tábora rémülten ébredt, fejvesztetten menekült. Futás közben mindenki a másikat nézte ellenségnek, halomra ölték egymást.

Gedeont Izráel bírójává tették ezután és élete végéig békében élt a nép.

Halála után azonban újból fölállították a pogány Baál isten oltárait, Izráel népe ismét elfelejtette az Urat.

Imádság

Hatalmas Nagy Isten,
Ura e Világnak,
Egyedül csak Téged
tisztellek, imádlak.
Hozzád fohászokdom
este, reggel, déiben,
Te vagy a hajlékom
nyáron és a télben.

Téged dicsőítlek
imában és dalban,
Te vagy a mentsvárom
lelki zivatarban.
Hozzád menekülök
a viharos éjjel,
Lelkemről a felhőt
Te oszlatod széjjel.

Nélküled a szívem
vergődik, és vérzik,
Kezed segítségével
lépten, nyomon érzik.
Lehet az napsugár,
sötétség, kemény fagy,
Könnyben és mosolyban,
mindenütt jelen vagy!

És gyakran sértelek,
válaszul lágyan szólsz...
Megbotlom, elesem,
Te mindig felkarolsz.
Gyötrelmes éjszakán
álmom vagy, vánkossom,
Kórházi ágyban is
Te vagy az orvosom.

Bontsd le a gonosznak
bűngyártó hajlékát,
Fékezd a rossz ember
tetteit, szándékát.
Adjál nemes rügyet
a zöidellő fáknak,
Te vagy az egyetlen
Ura e világnak.

Reményem, óhajom,
Tenálad meglelem,
Nincsen, és nem is volt
idegen Istenem.
Trónusod elébe
vezessen szent kezed,
Ezt kéri e gyarló
bűnbánó gyermeked.

TORDAI MATYÓ

Levél Édesanyámnak

Kedves Édesanyám!
Édesanya! Ez a szó a legdrágább a világon minden gyermek számára. Ő az, akinek mindent köszönhetünk.

Gesztenyebarna szemével, sötét barna hajával úgy néz ki, mint egy valóságos angyal. Bársonyosan cseng a hangja, meleget sugároz a keze, puhák a léptei. Ahová lép, ahol elmegy, eltűnik a szomorúság, a bánat és helyébe a vidámság az öröm költözik. Ha fáradt, ha elege van a mindennapos robotolásból, akkor sem mutatja ki, hogy bosszús, vagy hogy haragszik.

Köszönettel tartozom neki mindazért a sok jóért, szépért és szeretetért, amivel elhalmozott engem. A sok szép játékért, ruháért és kívánságért, amiket lehetőségétől függően mindig teljesített, amelyik álmodat nem tudta megvalósítani azt, mással pótolta. Ő szeret és én szeretem őt. Szeretem mert érzem, hogy:

"Ha meg rongyosodott,
ha rosszul ment dolga,
Még a csillagot is
Rám aggatta volna!"

Szeretem, mert ő nekem a minden: a tanítóm, aki megtanít Isten szeretetére, a legjobb barátnőm, akivel mindent megbeszélhetek, a vigaszom és a támaszom is. Ő ápolt, vigyázott rám, tanított, felnevelt és támogatott.

Köszönettel tartozom a jó Istennek is, amiért megajándékozott egy olyan Édesanyával, akire mindig büszke lehetek.

Utoljára pedig ezt üzenem neki:

"Jöhet az öregség,
Vagy jöhet a bánat
Soha el nem hagyom
Édes jó Anyámat"

Fazakas Imola - 14 éves
Nyárádszentmárton-Csikfalva

UTAK

1. A köves út

Mezítláb jártam nyáron én
A patak partnak fűvenyén,
Mezítláb jártam utamon,
Tövises köves oldalon.
Elüttem egyszer lábamat,
Sírtam, de anyám biztatott -
Hagyjam a sírást annyiba,
Meggyógyul, nincsen nagy hiba,
Meggyógyul, mire nagy lesznek,
Csak dobjam félre a köveket!

Azóta sokszor jártam még
Mezítláb utam nehezét,

Útközben sok kő állt elém,
Mindannyit félre dobtan én.

2. Az örök út

Az út örök, az utas halandó.
Utas vagyok, halandó.
Örök úton haladok
A végtelen felé.

Elbukom vagy meghalok.
Folytassátok utamat:
Vár a végtelen.

VAJDA GYULA
Bukarest

Faludy György

CXI. SZONETT

Régtől sejtettem ezt és folyton félttem,
hogymás is rájön. Nyakunkon a kés:
mert ha igaz és nincs Isten az égben,
úgy erkölcs sincs, sem igazságtevés,

se jó, se rossz, se út, se cél, se rendszer,
csak káosz, ahol minden egyremegy
és mentől többet tud, lát, ért az ember
az élet attól értelmetlenebb -

rémálom két irgalmatlan setéségek
között. Még jó, hogy a vers meg a szépség
tébolya kerget. Másoknak csak a pénzvág

s a kék jutott. Olyiknak ennyi se.
Kihúzták a festő alól a létrát.
Kapaszkodják, mester, a pemzlibe.

(Toronto, 1984)

Megrongálták vallásalapítónk dévai emlékművét

Június közepén telefonhívás érkezett egyházi központunkba, hogy a dévai várban felállított Dávid Ferenc emlékművet megrongálták. Június 25-én teológusaink Győrő Dávid, Lőrinczi Lajos, Szabó László és a kolozsvári 2. sz. egyházközség gondnoka, Bulbuka Gerő a helyszínre érkeztek, ahol a következőt tapasztalták:

Az emléktábla felső része (kb. kétharmada) az emlékmű előtti pincében darabokban hever, az emlékmű alsó része - a román feliratos rész - még épségben áll. A bejárati vasajtót ismeretlen tettesek kifeszítették, megrongálták és az emlékmű körüli cellafalat összefestékezték és összefirkálták.

A helyszínre érkezett csoport a bejárati vasajtót megerősítette, az összepiszkolt cellafalakat kimeszelte, összeszedte az emlékmű szétdobált darabjait.

Az Egyházi Képviselő Tanács mindent megtesz az emlékmű rendbehozatala érdekében.

KONFIRMÁLÁS

1994. április 10-én ünnepelőbe öltözött a szőkefalvi unitárius templom. A virágok a konfirmálókat köszöntötték, a konfirmálók pedig Isten és ember előtt bizonytságot tettek hovatartozásukról és hitükről. Hisszük, hogy Albert Csilla Beáta, Bessenyei Kinga Imola és Enea Adél esküjükhöz híven szolgálni fogják egyházunkat és népünket a jézusi tanítás szellemében.

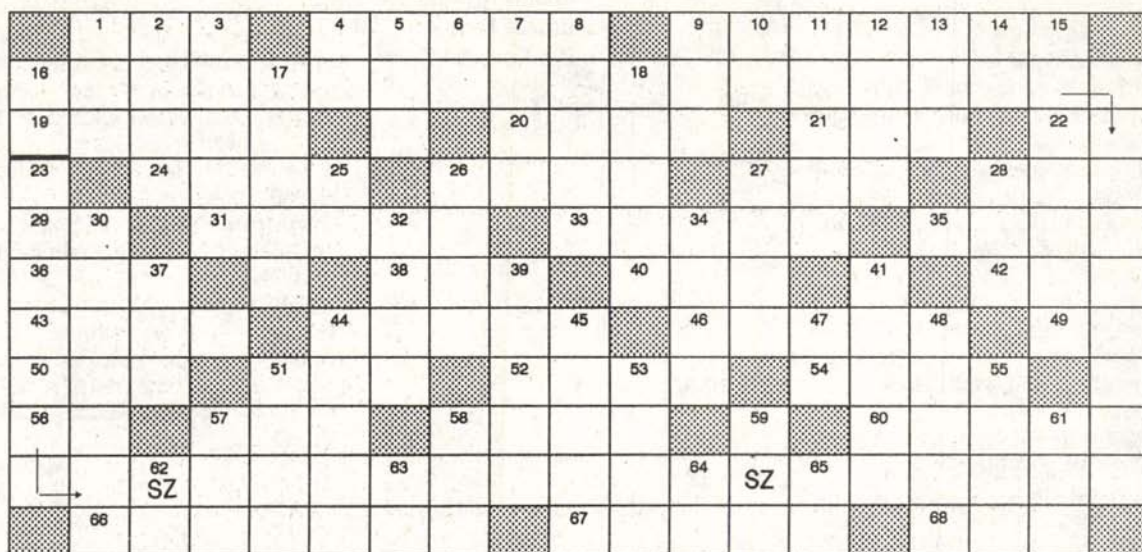
Désfalva unitárius népe 1994. május 1-én örömmel, meglelégedéssel és bizakodva távozhatott templomából, mert láthatta és hallhatta azt, hogy unitárius örökségünk lesz, aki megtartsa és továbbadja. Bakos Piroska, Bodi Enikő, Molnár Ervin és Molnár István vállalták az egy Isten szolgálatában Jézus követőiként egyházunk védelmét és építését.

Ünnep volt Haranglábbon 1994. május 29-én. A hívek által újrameszelt fehér templomban hat konfirmáló tett bizonytságot hitéről: Balog Levente, Bakos János, Fekete Erzsébet, Jakab Dezső, Simon Melinda és Tóth Tünde. Reméljük, hogy fiaink és leányaink épp oly hűséggel fogják szolgálni egyházközségüket, ahogy teszik évszázadok óta a haranglábi unitáriusok.

NAGY LÁSZLÓ
lelkész

KERESZTREJTVÉNY

Ő CSAK TUDTA

60.Heves szélvihar. 66....mama; Bertolt Brecht színműve. 67.A Duna ókori neve. 68.Faféreg.

FÜGGŐLEGES: 1.Angolna németül. 2.Nyelvbotlás. 3."Példáját" Illyés Gyula írta meg. 4.Lángol. 5.Fészket épít. 6. Edzésben van! 7.Hull a hó. 8.Ártalmas. 9.Angol Anna. 10.A kén és az itrium vegyjele. 11.Súrlódva halk, folyamatos hangot ad. 12.Fosztóképző. 13....Gardner, színész. 14.Éneklőszócika. 15.Bizonytalan alapon álló. 16.Petőfi verse. 17.Vályú. 18.Legendás agyagszobor. **23.Az idézett aforizma befejező része /zárt betűk: N,N/. 25.Moha egynemű betűi. 26.*A* folyékony kenyér. 27.Becézett női név. 28.Horpasz. 30.Mikes Kelemen: Törökországi ... 32.Történelmi időszak. 34.Szovjet filmrendező volt /Mihail/. 37. Krivoj...; város Ukrajnában. 39.Gyümölcskocsonya. 41.Teszi a szépet. 44.Bátorság. 45.Olimpiai bajnok magyar törvívó volt, utóneve kezdőbetűjével. 47.Szolmizációs hang. 48.Kígyócsípés. 51.Hosszú idő múlva. 53.Fejtlen hetes! 55.Matematikában az egyik ismeretlen. 57.Károsodás nélkül elvisel. 58....madár; Móricz Zsigmond műve. 59.Kuruc brigadéros volt /Tamás/. 61.Piaci termék. 62.Fában perceg. 63.Továbbá. 64.Saint,röv. 65.Arany; franciául.**

VÍZSZINTES: 1.Turku finn város svéd neve. 4.Haszon, nyereség. 9.Bor, lámpa, sőt zene jelzője is lehet. **16.Cicero egyik aforizmájának kezdete /zárt betűk: V,L/. 19.Létrehoz valamit. 20.Ceruza. 21....mays, a kukorica tudományos neve. 22.A gallium vegyjele. 24.Gyorsaság, lendület. 26.Juhok szállása. 27. Saját,régies szóval. 28.Kopolyús állat. 29.Tova. 31.A három testőr egyike. 33.Sokaság. 35.A Heltai-versek ihletője. 36.Szed a levesből. 38.Kis keresztutca. 40.Ot-hello is ez volt. 42.Marja a gyomrot. 43.Ukrán város. 44.Az elektromágneses távirókészülék feltalálója /Samuel/. 46.Mezőgazdasági üzem. 49.Japán táblajáték. 50.Elektroenkefalográfia, röv. 51.Gambrinus itala. 52.Alkotórész. 54.Japán márkanev. 56.Holland autójel. 57.Csak a koca nem örül neki. 58.A születéssel kezdődik.**

Készítette DURUGY LÓRÁND

EGYHÁZI ÉLET - HÍREK

Egyházi Képviselő Tanács

Az Egyházi Képviselő Tanács május 18-án tartotta a II. évnegyedi rendes ülését. Az ülésen megtárgyalásra kerültek: a március 23-május 16. közötti elnöklileg ellátott adminisztratív és gazdasági ügyek, Jenei Dezső egyházszerkezési javaslatát, a Teológiai Intézet I. évfolyamára felvehető hallgatók létszámának kérdése (a hozott határozat értelmében az Unitárius Egyház 1994-ben az I. évfolyamra 5 fiút és 1 leányt vesz fel), a Dávid Ferenc Ifjúsági Egyletek konferenciájának támogatása, az unitárius szörványgyermek nyári táborozásának támogatása, az Egyházi Főtanács időpontjának a megállapítása, Orbókné Szent-Iványi Ilona doktori tanfolyamra való felvételének a támogatása, a Felekezeti Iskola Alapítvány, az építési-javítási segélyek, valamint elhangzottak a Számvevődség és az Egyházi Nyugdíj és Segélypénztár helyzetéről szóló jelentések.

Lelkészköri értekezletek

A II. évnegyed lelkészköri értekezletét június 8-10. között tartották. Az értekezleteken dr. Rezi Elek teológiai tanár Az erőszak kihívásaival kapcsolatos társadalmi és vallásérkölcsei felelősség és Vetési László: A romániai szörványmagyarság helyzete és lelkigondozása című előadások hangzottak el és kerültek megbeszélésre.

A kolozs-tordai egyházkörben június 10-én Aranyosrákoson, a maros-küküllői egyházkörben június 8-án Segesváron, a székelykeresztúri és udvarhelyi egyházkörben június 9-én Székelykeresztúron, a sepsiszentgyörgyi egyházkörben június 7-én Brassóban tartották az értekezleteket.

Lelkeszi Konferencia

A II. egyetemes lelkeszi értekezletet előkészítő bizottság május 12-én Segesváron ülésezett. Ez az ülés eredményeképpen tartották meg lelkészeink június 23-24. napjain Székelykeresztúron a II. Egyetemes Lelkeszi Értekezletet.

Az értekezlet első napján elhangzott Bencz Dániel esperes Egyházunk 1989 előtt és után című előadása, valamint Jakab Dániel lelkész előadása A lelkeszi érdekvédelmi szövetség működési alapszabályzatának alapelvei címen. Mindkét előadást élénk megbeszélés követte. Ez után megválasztották az új elnökséget. A választás eredményeképpen: elnök Szombathelyi József, jegyző Szén Sándor, pénztáros Vass Mózes. Ezenkívül a határozat értel-

mében minden egyházkör megválasztja a maga köri elnökét, akik egyben az Egyetemes Lelkeszkör alelnökei lesznek. Ugyanakkor az oklevéllel rendelkező, de nem fungens lelkészek is megválasztják a maguk képviselőjét.

A második nap egyházunk új Szervezeti Szabályzatára vonatkozó alapelveket, indítványokat és javaslatokat terjesztett elő Szombathelyi József a körökből beérkező javaslatok alapján és a kérdés kapcsán történt megbeszélés.

(A lelkész-konferenciáról szóló beszámolóra még visszatérünk.)

Lelkésznevelés

A Protestáns Teológiai Intézetben a II. félévi vizsgaidőszak május 10-június 23 között volt, közben május 22-24. napjain hallgatóink pünkösdi legációs szolgálatokat végeztek egyházközségeinkben.

A teológiai évváró istentisztelet június 26-án a belvárosi unitárius templomban volt, a szószéki szolgálatot dr. Erdő János egyházi főjegyző végezte. A Protestáns Teológia Intézet évváró ünnepélyét szintén június 26-án du. 6 órai kezdettel tartotta meg, ahol a szószéki szolgálatot Kovács István teológiai tanár végezte.

Személyi változások

Török Istvánt június 1-től az olthévízi gyülekezet választása alapján, a püspök úr kinevezte Olthévízre rendes lelkésznek.

Június 19-én került sor Balázs Sándor unitárius lelkész beiktatójára a szentgericei egyházközségbe. Az egyházkör nevében Kolcsár Sándor esperes, az egyházi központ nevében Farkas Dénes egyházi levéltáros üdvözölte az új lelkészt.

Kászoni József volt homoródszentmártoni lelkész állásáról lemondott és meghívás alapján a budapesti Högyes Endre utcai unitárius egyházközség lelkészi állásába nyert kinevezést.

Dávid Ferenc Egylet

A Dávid Ferenc Egylet V. felolvasó ülését június 19-én tartotta az Unitárius Egyház dísztermében. Az ülésen elhangzott dr. Bodor András professzor "Szentkatolnai Bálint Gábor emlékezete" című előadása. Az előadás után Bartha Lajos, Bartha Mátyás, Szabó Kórh István, Kostyák Előd és Ortenszky Gyula Fr. Schubert Quintettjét adták elő. Az ülés Katona Éva szavallatával zárult.

Halottaink

Fülöp Elemér ny. unitárius lelkész június 5-én Kidében elhunyt. 46 éven keresztül szolgált odaadóan Kide unitárius gyülekezetét. Június 8-án temették a kidei unitárius templomból. A templomban Bíró Barna unitárius lelkész prédikált, a sírnál Sebe Ferenc unitárius lelkész búcsúztatta.

Bartók Béla a Magyarországi Unitárius Egyház főgondnoka június 17-én életének 84. évében Budapesten elhunyt. Június 29-én helyezték örök nyugalomra a budapesti Farkasréti temetőben az unitárius egyház szertartása szerint.

Emlékük legyen áldott!

Összeállította:
KRIZA JÁNOS

UNITÁRIUS FIATALOK! NE FELEDJÉTEK JÚLIUS 28-31 UNITÁRIUS IFJUSÁGI KONFERENCIA KÜLLŐDOMBÓN

A konferencia
témája:
Barátság, Bizalom,
Boldogság.

OTT A HELYED!

Unitárius Közlöny,
A Keresztény Magvető
melléklete.
Szerkesztőbizottság:
dr. Szabó Árpád - felelős
szerkesztő,
dr. Rezi Elek - szerkesztő.
Szerkesztőség és
kiadóhivatal:
3400 Kolozsvár,
December 21 sugárút, 9. sz.
Postafiók 24
Tel: 193236